

مستند «امریکا، شمارش معکوس»

امریکایی که در آستانه فروپاشی قرار گرفته است

سال ۱۳۸۶ نادر طالب‌زاده با همکاری شبکه پرس تی‌وی، اقدام به ساخت مستندی برای گفت‌وگو و روایت روایت سیاستمداران امریکایی کرد. مجموعه مستندی به طول زمانی ۷۰۰ دقیقه که در آن قرار بود سیاست‌های دولتمردان امریکایی به نقد کشیده شود. در این برنامه وضع فعلی کشور امریکا، نژادپرستی سیاست‌های این کشور، نظر خود مردم، منتقدان و کارشناسان درباره سیاست‌های امریکا و نسبت آن با ایران به تصویر کشیده می‌شد. طالب‌زاده درباره اینکه آیا با ساخت این مستند توانسته است چهره واقعی دولتمردان امریکایی را آن طور که در بدو امر مد نظر داشته به تصویر بکشد؟ گفته بود: «فکر می‌کنم به فرازهایی رسیده باشیم. نزدیک به ۱۰ ایالت را پوشش دادم و با ۱۰۰ تن مصاحبه کردم. در مجموع خودم از این برنامه راضی هستم.» او می‌خواست نشان دهد برعکس ظاهر پر قدرت امریکا، چطور سیاست‌های مستکبران آن، این کشور را به لبه پرتگاه برده و شمارش معکوس برای سقوط آن آغاز شده است. قرار بود ۲۰ قسمت از این مجموعه که ۴۰۰ دقیقه به طول می‌انجامد از شبکه پرس تی‌وی و ۳۰۰ دقیقه از آن هم از شبکه‌های داخلی پخش شود. گری سیک، مشاور امنیتی ریگان و کارتریکی از دولتمردان مهمی بود که در مستند «امریکا، شمارش معکوس» با آنها گفت‌وگو شده بود. با این همه بسیاری از سیاستمداران امریکایی هم به درخواست او برای حضور در مستندش، پاسخ مثبت ندادند و او درباره بسیاری از چهره‌هایی که حاضر به گفت‌وگو با دوربینش نشده بودند گفته بود: «بار گذشته هم سراغشان رفته بودم اما آنان می‌ترسیدند، صحبت نکنند.» طالب‌زاده برخلاف سیاست‌های منزوی ساز رسانه‌ای در سال‌های بعد از انقلاب، تمام تلاشش را می‌کرد تا در ارتباط مستقیم در ابعاد جهانی، حقانیت انقلاب را بی‌واسطه به مخاطبان نشان دهد و باور به حقانیت انقلاب تنها چیزی بود که اراده او را برای ساخت مستندی در این مقیاس تقویت می‌کرد.

مستند «ما آنجا بودیم»

امریکای متفاوتی که شاهدان اسپتامبر دیده‌اند

بعد از ۵ سال حالا من درگیر تلاش جمعی برای خانواده‌های قربانیان ۱۱ سپتامبر هستم. درگیر کشف ماهیت واقعی اون ماجرا و چون از یک مجرای ویژه به مدارک و شواهد زیادی دسترسی پیدا کردم مردم عادی امکان دستیابی به اوناروندن، متوجه شدم که دولت ما دروغ گفته. در واقع اوناز تراژدی ما استفاده کردن و روایت رسمی خودشون رو جا انداختن. روایتی که درست نقطه مقابل اون چیزیه که ما شاهدش بودیم. ۱۱ سپتامبر به دولت بهانه‌ای برای حذف تمام حقوق شهروندی مردم رو داد و ما الان داریم در نوعی وضعیت شبه دیکتاتوری زندگی می‌کنیم. ما دستاورد های ۵۰ سال حقوق مدنی خودمون رو در یک لحظه با تصویب یک لایحه از دست دادیم! [بخشی از صحبت‌های یک نفر از شاهدان واقعه ۱۱ سپتامبر در مستند «ما آنجا بودیم»]

بدون تردید پس از چند دهه هیچ واقعه‌ای نمی‌توانست به اندازه واقعه ۱۱ سپتامبر، طالب‌زاده را دوباره به روایتی مستقیم از دل امریکا بازگرداند. واقعه‌ای که به رغم ابعاد بزرگ تراژیکش هنوز هم در امریکا و جهان به عنوان یک ابهام و یک راز بزرگ نگریسته می‌شود و طالب‌زاده می‌خواست یکی از رازیان این ابهام باشد. یکی از کسانی که اعلام کردند: دست نگه دارید! همه چیز آن طور که دارند به ما نشان می‌دهند نیست! طالب‌زاده در این مستند به سراغ همسایگان و شاهدان این واقعه می‌رود.

افرادی که مشاهداتشان از آن روز با روایت‌های رسانه‌های جریان اصلی فرق دارد و این تفاوت را با تحلیل‌های قابل تأملی درباره نظام سیاسی امریکا و تصمیمات پنهان اما مرگبار پشت آن، توضیح می‌دهند. نام مستند را طالب‌زاده از میان صحبت‌های یکی از همین راوی‌ها انتخاب کرده است. آنجا که از او می‌پرسد آیا این نگاه‌ها به واقعه ۱۱ سپتامبر توهم توطئه نیست؟ و راوی پاسخ می‌دهد: «ما آنجا بودیم!» شهادت او و دیگرانی که چون او نمی‌توانند چشم‌هایشان را به نفع صداهای گزارش‌های خبری نادیده بگیرند، نقطه قوتی است که مستند طالب‌زاده را درباره امریکای نادیده به ما نشان می‌دهد.

سدهای نادر طالب‌زاده

بر اندیشه و مشاهده پیدا کرده، در ایام میانسالی و پختگی با فواید سرمایه‌داری و منافع کنار آمدن با قدرت قدر جهان، معاوضه نمی‌کند. آثار و مستندهای طالب‌زاده بیش از هر چیز گویای مسیر منتقدانه و جنگجویانه او نسبت به مفهومی به نام «امریکا» به عنوان مصداق بارز «استکبار» هستند.

و دانشجویی در بحبوحه تغییر رویکردها و انتخاب مسیرهای ناشی از فضای انقلاب اسلامی، عمیق شدن در مفهومی به نام امریکا را خصوصاً به عنوان یک جوان مهاجر از قلب خاورمیانه آغاز می‌کند اما برخلاف بسیاری، به اندیشه‌ها و آرمان‌های این دوره پایبند می‌ماند و تشخیصی را که در این دوران مبتنی

آن عبور کنند. وقتی افراد مقابله کردند برکت داشت؛ این موضوع می‌تواند درسی برای امروز ما باشد.

و نادر طالب‌زاده کسی بود که این درس‌ها را از تجربه‌ای به تجربه دیگر با خود حمل می‌کرد و از جنگی به جنگ دیگر، اگر جنگ سخت و کلاسیک روی خاک بود یا جنگ نرم و مدرن در جهان رسانه، این درس‌ها را به کار می‌گرفت. اما مهم‌تر از همه این بود که جهاد در راه خدا برای او پایانی نداشت و از همین دریچه هم به جهان می‌نگریست.

به تلویزیون بشود و در نهایت ۳ نامه بلند در نقد صدا و سیما نوشته شد. این ماجرا به تخصص مجلس از صدا و سیما نیز کشیده شد تا در نهایت منجر به تغییرات مدیریتی شد. این موضوع باعث زلزله مطبوعاتی شد. هنوز هم کسی نمی‌داند که دو صفحه از یکی از نامه‌ها، متن مرتضی است که نوشته شد. آقای نصیری دبیر کیهان می‌گفت که نیمی از آن را به دلیل تند بودن آن حذف کردم تا بتواند چاپ شود. خیلی‌ها پای این موضوع ایستادگی کردند در حالی که می‌توانستند از

یک رویداد بین‌المللی ساخته بودند و آن را از منظر انقلاب اسلامی روایت می‌کردند.

اما مستند با حواشی دیگری هم همراه شد. طالب‌زاده این حواشی را این طور نقل کرده بود: «در سالگرد اول بوسنی، قرار بود که این فیلم پخش بشود. ۴ قسمت از آن را به تلویزیون دادیم اما به تصمیم یک گروهی، ناگهان صدای شهید آوینی حذف شد. دلیل آن را هنوز هم نمی‌دانیم. خود آقای آوینی بسیار ناراحت بود و دوستان نیز تأسف خوردند. این موضوع باعث شد که اعتراضاتی

مستند «بیداد خاموش»

روایت خسارات جنگ، قطعه‌ای دیگر از پازل حقیقت جنگ

سال ساخت: ۱۳۷۸

جنگ بوسنی هم تمام شد اما جنگ برای طالب‌زاده تمام نشد. خسارات جنگ هم بخشی از جنگ است؛ نمی‌شود راوی جنگ باشی اما از تلفات و خسارات آن حرفی به میان نیاوری و مقصران آن را به قربانیان یادآوری نکنی. در سال‌های آخر دهه هفتاد، طالب‌زاده باز هم دوربینش را برداشت و به سراغ جنگ رفت. اما این بار می‌خواست دفاع مقدس را از منظر بخش ناگفته آن یعنی قربانیان بمباران‌های شیمیایی صدام روایت کند. مجموعه مستند «بیداد خاموش» می‌خواست پرونده یک جنایت هولناک را در تاریخ ثبت و دست‌های خون‌آلودی را که در آن دخیل بوده‌اند، در دادگاه‌های بین‌المللی دنبال کند. این مجموعه در شش بخش به محورهای ذیل می‌پرداخت:

۱- هولناک‌ترین تجارت قرن بیستم: مصاحبه با خوزه موریس یوبوستانی، مدیرکل سازمان منع سلاح‌های شیمیایی
۲- قربانیان: گزارشی از ورود اولین کاروان مجروحان شیمیایی ایرانی در سال ۱۹۸۴
۳- همیشه چه زود دیر می‌شود: همراه با یک مجروح شیمیایی در آلمان
۴- معالجه: بررسی پرونده مجروحان و مصاحبه با متخصصان بیماری‌های ریوی
۵- ساعتی قبل از شهادت: نحوه جراحت و مصاحبه با تعدادی از مجروحان شیمیایی قبل از شهادت
۶- پرونده ناتمام: بررسی طرح دعوا علیه شرکت‌های آلمانی در مصاحبه با شهابی وکیل مدافع پرونده جانبازان شیمیایی

۷- حق ما را بگیرید: افشای‌های نادر طالب‌زاده در خصوص حواشی و مدارک عوامل سازنده و فروشنده جنگ‌افزارهای شیمیایی و عدم پیشگیری دوربین طالب‌زاده در این مستند به دنبال جانبازان در خیابان‌های آلمان راه می‌افتد تا هم مسیر درمان آنها را پیگیری کند و هم مسیر دادخواهی ایشان را. سوبیه‌های ناگفته جنگ و مطالبه حقوق قربانیان سلاح‌های شیمیایی که کشورهای اروپایی به صدام تسلیم کرده بودند از دید طالب‌زاده پنهان نماند تا قطعه‌های پازل واقعیت را هرچه بیشتر برای رسیدن به حقیقت تکمیل کند. حقیقتی که طالب‌زاده آن را در مفهوم جنگیدن جست‌وجو می‌کرد. جهاد برای خدا و استکبارستیزی بی‌گمان، ستون‌های شخصیتی نادر طالب‌زاده را ساخته بودند و او در هر گوشه‌ای این دو مفهوم رو جست‌وجو و روایت می‌کرد.

مستند